

magten griber ind i dette Forhold, der igen- nem Menneskealdre har været reguleret paa Selvstyrets Grund.

De angi ne Motiver til en saadan Stats- indgriben eller Indgriben fra Lovgivnings- magtens Side er dels af historisk, dels af almen socialpolitisk Art. Den historiske Begrundelse skal væsentlig findes i Bemærk- ningerne til Lovforslaget, og jeg vil om disse gerne tillade mig at sige, at de er saa mangelfulde og magre, at de i alle Maader maa anses for utilstrækkelige til nogen virkningsfuld Motivering af dette Skridt. Der staaer i Bemærkningerne, at Tilsynet med Fondsbørsen ifølge en Ordning, som skal være skabt ved kgl. Anordning af 22. De- cember 1808 og Mæglerforordningen af samme Dato, oprindeligt udøvedes „af Re- geringen gennem en af Kongen udnævnt Børskommissær. Ved kongelig Resolution af 1. Juni 1816 bestemtes det imidlertid, at Embedet som Børskommissær indtil videre ikke skulde besættes. Fondsbørsen har derefter udviklet sig i det væsentlige under Deltagernes eget Ansvar, dog under et vist Overtilsyn af Grosserer-Societetets Komité.“ Der er heri ligesaa mange, jeg vil ikke sige Urigtigheder, men Uefterrettelighe- der som Sætninger. Hvad for det første angaar, at man i 1808 skulde have „ført Tilsyn med Fondsbørsen“, er dette et højst besynderligt Udtryk som Betegnelse af, hvad der den Gang overhovedet foregik. Man kan maaske med nogen Ret paastaa, at der har været noget, der lignede en moderne Fondsbørs i Slutningen af det 18de Aarhundrede paa Københavns Børs, men Forholdet i 1808 var netop det, at den Del af Børsforretningerne, som vel i væsentlig Grad med Føje kunde betegnes som Fondsbørsforretninger, var fuldstæn- dig stoppet, og at Børsen i hele den Periode var en ganske udpræget Varebørs. Hvad var det da overhovedet, som skete i 1808? Ja, det vilde selvfølgelig være for meget at forlange, at de Herrer juridiske Kandidater, som befolker Handelsministeriet, skulde have brudt den daglige Idyl ved at fordybe sig i Arkivstudier i saa Henseende. Men da det nu træffer sig saaledes, at Grosserer- Societetets Komité har ladet foretage saa- danne Arkivstudier og offentliggjort dem i et Værk, vilde det dog maaske ikke have været for meget forlangt, at de høje Herrer havde gjort sig bekendt med de Dele af dette Værk, der omhandler Lovgivningen i 1808, saaledes at man derigennem havde faaet et Indtryk af dens hele Karakter. Jeg kan ikke tænke mig, at den i og for sig ligegyldige Omstændighed, at min Ringhed har været Forfatter, skulde have haft en

saa uhyggelig Indflydelse paa Handelsmini- steriets Personale eller skulde have virket i saa høj Grad som en rød Klud paa dem, at de af den Grund ikke mente at burde fordybe sig deri. Jeg tør roligt sige, at jeg har syslet saa meget med disse Emner, at det særdeles vel kunde have skikket sig at søge Belæring for disse Mænds Ved- kommende i de Skrifter, som jeg paa Gros- serer-Societetets Komités Vegne har udgivet. Det vil deraf fremgaa, at den Lovgivning, hvorpaa Regeringen nu vil støtte sin histo- riske Berettigelse til at udnævne eller at faa udnævnt en Børskommissær, var en ren og skær Krigslovgivning. Efter at vi i 1807 var kommet ind i Krigen med Eng- land, tog Frederik den Sjette i August 1808 Anledning til at genindkalde den store overordentlige Finanskommission og fore- holdeden, at „Tiden nu ikke var til, at den frie Samhandels Teorier kunde gælde“, hvo- for han henlede Opmærksomheden paa de stærkt stigende Priser paa alle Fornødenheds- varer og opfordrede Kommissionen til at skabe Lovregler, der muligt kunde dæmpe den prisstigende Tendens. Det er nu ganske ejen- dommeligt at se den Betragtning fremsat fra Enevoldskongens Side, at Tiden ikke var til, at den frie Samhandels Teorier kunde gælde. Under denne Krig har det radi- kale Ministerium ganske tilegnet sig Ene- voldskongens Synspunkt: at den frie Sam- handels Teorier ikke kan gælde, og handler i det hele taget ganske i Frederik den Sjettes Aand. Finanskommissionen gav sig for- holdsvis hurtigt til at overveje, ved hvilke Midler man kunde raade Bod paa den ved Spekulationsaanden frem- kaldte idelige Stigning af Priserne paa For- nødenhedsvarer. Der var, saaledes som de ærede Damer og Herrer vil se, ikke den Gang Tale om Fonds, Aktier eller lignende, der var Tale om det, man skulde spise og drikke og klæde sig med. Kommissionen tilraadede for det første, hvad der ikke vedkommer os i denne Sammenhæng, en Regulering af Indførsels- og Udførsels- han- delen, men dernæst opfordrede den de for- skellige Kollegier til at overveje, hvad der kunde foranstaltes for at „hævde lovlig Orden i Handelen“ mod Uorden i denne og derved forebygge kunstige Prisopskru- ninger. Som Midler til at hemme og forebygge Misbrug foreslog Kommissionen, at det skulde forbydes de bosatte handlende, som havde vundet Borgerskab, at drive anden Slags Handel end den, hvortil deres Borgerskab berettigede, at det blev paaset, at al Handel med Købmandsvarer og Veksler, som skete paa Børsen, kun foregik